

آغاز و انجام مشاوره

ژورنال گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

نیست، بلکه اساساً کار مشاوره در سطح جامعه ما فعالیتی نوین است که به مرور مردم آشنایی بیشتری با آن پیدا خواهند کرد.

- نداشتن توصیف و تعریف دقیق، روشن و عینی از مشاوره در مدرسه و وظایف مشاور.

- واضح نبودن انتظارات از مشاوران و اصولاً جریان راهنمایی و مشاوره در مدرسه و حتی گاهی منطقی نبودن انتظارات (علت این مسئله برمی گردد به روشن نبودن شرح وظایف مشاوران که خود منجر به ایجاد انتظارات غیرمنطقی، بی حد و حصر، متعدد و متنوع از مشاوران شده و همین موضوع راه را برای اعمال سلیقه‌های شخصی افراد باز می گذارد).

ماهیت کار مشاوره، در واقع ماهیت مشاوره به گونه‌ای است که حیطة کاری بسیار گسترده‌ای را شامل می شود.

با توجه به مسائل بیان شده به نظر می رسد که از طرفی نگرش واضح و

در همه کشورهای جهان، تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان برعهده سیستم آموزش و پرورش جامعه است. هدف آموزش و پرورش به تعالی رساندن و یا به عبارتی رشد همه جانبه عقلی، عاطفی، اخلاقی و روانی دانش آموزان است. در سیستم آموزش و پرورش، برنامه‌های بسیاری طرح ریزی شده‌اند که بخشی از آن به طور رسمی برعهده ما مشاوران است. با نگاهی به دو دهه اخیر که مشاوران مدرسه به طور رسمی و نسبتاً حرفه‌ای وارد جریان کار راهنمایی و مشاوره در مدارس شده‌اند درمی یابیم که مشاوره دستخوش مسائل بسیاری شده است. اگرچه وجود مشاوران، کارساز و کارگشا بوده و همیشه غنیمتی به شمار می رفته است، اما با چالش‌های عدیده‌ای نیز مواجه بوده‌اند منجمله این که:

- نو بودن فرایند و جریان راهنمایی و مشاوره در سیستم آموزش و پرورش کشورمان (گرچه این جدید بودن خاص صرفاً مشاوره در مدارس

روشن نسبت به وضعیت مشاوره در مدرسه وجود ندارد و از طرفی دیگر نیز مسئولیت سنگینی متوجه مشاوران است، به عبارتی ضمن مسئولیت خطیری که برعهده مشاوران است هنوز اهداف و برنامه‌های از پیش تدوین شده و کارشناسی شده بر مبنای تحقیقات صورت گرفته مشخص و واضحی که بیانگر نقشه راه آن‌ها باشد، وجود ندارد و هنوز تفکری که به مشاوره در مدرسه به عنوان یک فرایند پویا نگاه کند، پدید نیامده است.

با بررسی مشکلاتی که در بالا به آن‌ها اشاره شد، درمی‌یابیم که رویکرد فعلی به جریان مشاوره در نظام آموزشی کشورمان نگاه سنتی است. نگاه و گرایش سنتی به مشاوره نگاهی است جبرانی به این معنا که مشاور هنگامی وارد عمل می‌شود که بحرانی رخ داده باشد یا حداقل مشکلاتی پدید آمده باشد. در واقع مشاور طرح و برنامه خاصی ندارد (همانند همان نگاه کاستی گرایانه به روان‌شناسی و مشاوره که این فعالیت‌ها صرفاً در خدمت بیماران روانی بود و افراد سالم بهره‌ای از خدمات روان‌شناسی نمی‌بردند).

در چنین شرایطی، مشاوران صرفاً درگیر برآورده کردن انتظارات مدیران و معلمان و... می‌شوند و عملاً از توجه به نیازهای واقعی و رشدی دانش‌آموزان و سیستم دور می‌مانند.

البته این شرایط مختص صرفاً کشور ما نیست. فرایند تحول مشاوره در دنیا خصوصاً مشاوره در مدرسه از نوع خدمات معمولی بود که به سمت یک برنامه مشخص و جامع پیش رفت. تحولات مشاوره در مدرسه در سطح دنیا بعد از دهه ۱۹۸۰ وارد یک دوره بازسازی شده و همچنان تجدید حیات می‌یابد. از آن جایی که که ما دیر شروع کردیم (امروز) در فرایند اجرای راهنمایی و مشاوره در کشورمان با همین شرایط مواجه شده‌ایم که امید داریم به یاری پروردگار بزرگ شاهد تحولات عظیم، مطلوب و عمیق باشیم.

حال با توجه به موقعیت فعلی و با لحاظ کردن نتایج حاصل از دو دهه اخیر آیا ضرورت ایجاد نمی‌کند که هم جریان راهنمایی و مشاوره و هم مشاوران هویت مستقل و منسجمی پیدا کنند، هویتی تحت عنوان گروهی که جریان زندگی آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان این سرزمین را هدایت می‌کنند و در جهت برآورده ساختن اهداف نظام آموزشی کشور یکی از پررنگ‌ترین نقش‌ها را دارند.

بنابراین، نیازمند رویکردی منظم و برنامه‌ای جامع و مدون براساس محورهای پیشگیری، رشد و توسعه هستیم. مشاوران باید در مدرسه طرح و برنامه از پیش تدوین شده داشته باشند به نحوی که نیازهای مختلف دانش‌آموزان و مدرسه، اهداف آموزشی و پرورشی و... در آن لحاظ شده باشد و زمان‌بندی‌ها و مدیریت و استدلال‌های لازم را درخصوص

آن مدنظر قرار دهند. چنانچه برنامه در ابتدای سال ارائه شده و به اجرا گذاشته شود، پیامدها و نقاط ضعف و قوت آن مشخص و نتایج آن روی دانش‌آموزان و اصولاً جو و شرایط مدرسه بررسی خواهد شد و به تدریج نگاه و نگرش اولیاء دانش‌آموزان، مدیران، معلمان و حتی خود دانش‌آموزان تغییر پیدا خواهد کرد و مهم‌تر از همه، به انسجام و سازماندهی جریان و فرایند راهنمایی و مشاوره کمک خواهیم کرد انشاء... در این مسیر قرار خواهیم گرفت به نحوی که از آنچه آموخته و تجربه کرده‌ایم در عمل استفاده کنیم (هر تجربه همراه با هشیاری، آگاهی ایجاد می‌کند) و چاره‌ای برای چالش‌های موجود و فعلی بیابیم و به سمت تئوری‌های جدید برویم. (تئوری ← عمل)

در واقع با روند جامعه و نیازهایش پیش برویم. در همین راستا نشریه رشد مشاور مدرسه بنا دارد با استعانت از خداوند منان و یاری شما مشاوران عزیز به تدوین برنامه‌های جامع و همه‌جانبه‌نگر بپردازد. به نظر می‌رسد مهم‌ترین محورها و موضوعات در کار مشاوره مدرسه عبارت باشد از ۱- مشاور ۲- هماهنگی ۳- مشورت‌گری (قبلاً راجع به برخی از اینها صحبت شده) که به طور مبسوط و دقیق و عینی بررسی خواهند شد.

سرفصل‌های این برنامه جامع پیشنهادی را می‌توان به این صورت در نظر گرفت.

- مشاوره فردی
- مشاوره گروهی
- آموزش والدین و خانواده
- مشورت‌دهی برای والدین، معلمان، مربیان
- کارگاه‌های آموزشی

با نگاهی به محتوای فعلی نشریه، مشاهده می‌کنیم که تقریباً تمامی این موضوعات به نحوی تقریباً کاربردی لحاظ شده‌اند، اما در شماره‌های آتی، در همین بخش به بررسی دقیق‌تر برنامه جامع خواهیم پرداخت. بنابراین از دوستان مشاور درخواست داریم که برنامه‌های پیشنهادی و اجرا شده خود را در قالب مقاله یا باکس و یا در فرمت‌های دیگر برای نشریه ارسال کنند تا با نام خودشان در مجله چاپ شود و به تدوین برنامه جامع نیز کمک کند.

ولادت امام رضا(ع) و حضرت معصومه(س) را به شما عزیزان تبریک عرض می‌کنیم. ضمناً روز جهانی کودک، روز پیوند اولیاء و مربیان، روز جهانی نابینایان (عصای سفید) را گرامی می‌داریم.

سردبیر